

забезпечення реальної незалежності судової влади, підвищення ролі і значення суду в конституційно-правовому механізмі забезпечення і захисту прав і свобод людини, передусім слід усунути вказані негативні чинники. Адже шлях України до вступу в ЄС пролягає через глибокі реформи та вирішення комплексу проблемних питань, з яких найбільш значущим є саме забезпечення незалежності та неупередженості судової влади, відновлення до неї загального авторитету в сучасному українському суспільстві.

Науковий керівник: к. ю. н., доцент кафедри конституційного права України НЮУ імені Ярослава Мудрого Ф. В. Веніславський.

Лапкін Андрій Васильович
 НЮУ імені Ярослава Мудрого,
 к. ю. н., доцент кафедри організації
 судових і правоохоронних органів

ЩОДО НЕДОЛІКІВ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ ЩОДО ПРАВОСУДДЯ ВІДНОСНО СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ

Конституційна реформа щодо правосуддя від 2016 р. передбачила низку змін щодо регулювання статусу прокуратури. Реформа цього органу обумовлювалася як внутрішнім суспільним запитом на удосконалення організації і діяльності прокуратури, так і зовнішнім фактором, а саме вимогами зарубіжних партнерів України щодо реформування прокуратури. Проте час, що минув з моменту проведення Конституційної реформи щодо правосуддя, виявив її декларативний і суперечливий характер відносно питання прокуратури, а також низку інших негативних моментів, що в підсумку ведуть до погіршення правового регулювання прокуратури.

Так, основним результатом реформи стала зміна підходу до регламентації статусу прокуратури в Основному Законі. Якщо в ре-

дакції Конституції України від 1996 р. прокуратурі було присвячено окремий Розділ VII, то в результаті реформи його було виключено, а натомість питання прокуратури врегульовано в окремій статті 131-1, що міститься в Розділі VIII «Правосуддя». При цьому обсяг правового регулювання практично не зазнав змін: якщо до 2016 р. три статті (121–123) Конституції послідовно визначали функції прокуратури, порядок призначення й звільнення Генерального прокурора України, а з інших питань відсилали до Закону «Про прокуратуру», то в сучасній редакції статті 131-1 всі ці питання також знайшли своє відображення. Тобто найбільш суттєва зміна полягала у визначенні місця присвячених прокуратурі норм в структурі Основного Закону. Існування у ньому окремого Розділу «Прокуратура» підкреслювало особливий статус цього органу в системі державної влади, адже ставило його за підходом до регулювання на один рівень з іншими вищими органами держави: Верховною Радою України (Розд. IV), Президентом України (Розд. V), Кабінетом Міністрів України (Розд. VI), Конституційним Судом України (Розд. XII). Водночас, така модель вступала у суперечність із ст. 6 Конституції, яка закріплює поділ державної влади на три гілки: законодавчу, виконавчу і судову, адже прокуратура не відносилась до жодної з них.

В цьому аспекті врегулювання статусу прокуратури на рівні окремої статті Розділу «Правосуддя» свідчить про зниження ваги цього органу у державному механізмі, обмеження його функціональної ролі межами правосуддя і намагання законодавця позиціонувати прокуратуру в системі судової влади. На перший погляд, це рішення є обґрунтованим, адже в більшості конституцій іноземних держав статус прокуратури регламентується саме в одному розділі із судовою владою.

Така модель була закріплена і в Конституціях УРСР та СРСР, тому є історично виправданою для України. Із позбавленням прокуратури функції нагляду за додержанням і застосуванням законів й обмеження її функціонального призначення участю у різних видах судочинства (насамперед, кримінальному), цей орган значною мірою втратив те соціальне значення, яке він мав раніше. Крім того, такий підхід є більш при-

йнятним для світового співтовариства, яке бачило в незалежній українській прокуратурі пережиток тоталітарної системи і репресивний орган.

Разом з тим, в процесі Конституційної реформи щодо правосуддя законодавець так і не наважився вирішити найбільш дискусійне питання щодо правового статусу прокуратури, а саме віднесення її до певної гілки державної влади відповідно до ст. 6 Основного Закону. Сама по собі наявність статті, присвяченої прокуратурі, у Розділі «Правосуддя» не означає віднесення прокуратури до судової влади. По-перше, на це немає жодних вказівок ні у ст. 131-1 Конституції України, ні в інших статтях цього розділу чи Конституції загалом. По-друге, в Розділі «Правосуддя», поряд з прокуратурою, регламентується правовий статус адвокатури (ст. 131-2), яка взагалі не є органом державної влади. По-третє, Розділ «Правосуддя», як вбачається з його назви і змісту, стосується не тільки і не стільки судової влади, скільки питань юстиції України у широкому значенні, що охоплює як судову владу, так і пов'язані із нею органи й інститути. В цьому аспекті прокуратура розглядається законодавцем не як орган судової влади, а як суміжний із судовою владою інститут, який діє у тісному зв'язку із судовою владою, але є автономним і незалежним від неї. Отже, проблема визначення місця прокуратури в системі поділу державної влади залишилася нерозв'язаною, що дозволяє говорити про незавершеність і непослідовність Конституційної реформи щодо правосуддя.

Іншим істотним результатом реформи стала трансформація найменувань функцій прокуратури та обмеження їх переліку. Не вдаючись до поглибленого аналізу цього питання, яке потребує самостійного дослідження, наголосимо, що в цьому аспекті у законодавчому полі України склалася найбільш парадоксальна ситуація, оскільки за більш ніж 2 роки, що минули з дня набуття чинності відповідними змінами до Конституції (30 вересня 2016 р.) до законодавчих актів так і не були внесені необхідні корегування, покликані відобразити змінені функції прокуратури і розкрити їх зміст.

Внаслідок цього до сьогоднішнього дня залишається невизначеним, чим, наприклад, функція «підтримання публічного обвину-

вачення» відрізняється від «підтримання державного обвинувачення», або що означає функція «організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляду за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку». Відносно реалізації функцій прокуратури вже понад два роки існує правовий вакуум, оскільки прокуратура фактично позбавлена можливості виконувати свої конституційні функції, оскільки вони жодним чином не регламентовані в законі, проте вимушена виконувати інші функції, що формально суперечать Конституції, тим самим порушуючи встановлену Законом «Про прокуратуру» заборону виконувати інші функції, ніж ті, що передбачені Конституцією України. На практиці це дозволяє поставити під сумнів будь-яку процесуальну дію чи рішення прокурорів, вчинені після 30 вересня 2016 р.

Таким чином, Конституційна реформа щодо правосуддя не має завершеного характеру ні з формального, ні з фактичного боку. Вона потребує подальших доповнень як на рівні Конституції України, так і галузевого законодавства про прокуратуру.

Личук Олена Анатоліївна

*Національна академія внутрішніх справ,
студентка, ЗФН,
5 курс, 1 група*

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

На сьогодні склався досить сталий комплекс прав людини політичного, соціального, економічного та культурного характеру. Важливе місце в цьому механізмі займають права, які тісно пов'язані з процедурою здійснення правосуддя та які знайшли закріплення у всіх основоположних міжнародно-правових актах без винятків.

СУЧАСНИЙ ВИМІР ПРАВ ЛЮДИНИ: КОНСТИТУЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ

XI

ТОДИКІВСЬКІ ЧИТАННЯ

*Збірка тез наукових доповідей і повідомлень
Міжнародної наукової конференції
(26–27 жовтня 2018 року)*

**ХАРКІВ
ПРАВА ЛЮДИНИ
2018**

УДК 342.7(477)(082)

С91

Редакційна колегія:

Голова — проф. А. П. Гетьман.

Члени: проф. Ю. Г. Барабаш, доц. Т. М. Слінько, проф. В. П. Колісник, доц. Л. К. Байрачна, доц. Г. В. Берченко, доц. Ф. В. Веніславський, доц. І. І. Дахова, доц. О. Г. Кушніренко, доц. Л. І. Летнянчин, доц. С. Ю. Лукаш, доц. В. В. Речицький, доц. В. І. Ковтун, доц. Є. В. Ткаченко, доц. Ю. В. Ткаченко, доц. О. О. Чуб, ас. О. О. Любченко, ас. К. О. Павшук, ас. П. В. Романюк, ас. Б. С. Мохончук.

Сучасний вимір прав людини: конституційний контекст. XI Тодиківські читання. Збірка тез наукових доповідей і повідомлень Міжнародної наукової конференції (26–27 жовтня 2018 року) / За заг. ред. проф. А. П. Гетьмана. Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. — Харків: ТОВ «Видавництво „Права людини“», 2018. — 316 с.

ISBN 978-617-7391-39-4

У збірці містяться тези наукових доповідей та повідомлень учасників Міжнародної наукової конференції присвяченої пам'яті академіка права Ю. М. Тодики, що відбувалась 26–27 жовтня 2018 року в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого.

УДК 342.7(477)(082)

ISBN 978-617-7391-39-4

© Колектив авторів, 2018
© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2018
© О. А. Мірошніченко, обкладинка, 2018

<i>Бурняшова Владислава Віталіївна</i> ПРОБЛЕМИ ДЕПУТАТСЬКОЇ НЕДОТОРКАНОСТІ.....	257
<i>Вольська Інна Василівна</i> СУДОВА ЮРИСДИКЦІЯ ЯК КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ФЕНОМЕН	259
<i>Гафич Іван Іванович</i> КОНСТИТУЦІЙНА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ЗА ЗАКОННІСТЮ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕНЬ	261
<i>Горовенко Сергій Анатолійович</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ІНСТИТУЦІЙНУ СПРОМОЖНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: CASE УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ	262
<i>Журок Наталія Григорівна</i> ПРИНЦИП ПРЯМОЇ ДІЇ НОРМ КОНСТИТУЦІЇ ЯК ЗАСІБ ВИЗНАННЯ ПРИРОДНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ПРАВ ЛЮДИНИ.....	265
<i>Іванова Руслана Володимирівна</i> ЗАХИСТ ПРАВ, СВОБОД ТА ІНТЕРЕСІВ ПІДОЗРЮВАНОВОГО ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОБШУКУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ УМИСНОГО ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА.....	266
<i>Кайдашов Віталій Сергійович</i> МІСЦЕ ОРГАНІВ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ У МЕХАНІЗМІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ЛЮДИНИ НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ	268
<i>Колдов Єгор Олегович</i> ЧИ ПОТРІБНА УКРАЇНІ «НОВА НАРОДНА КОНСТИТУЦІЯ»?	269
<i>Конюх Вікторія Анатоліївна</i> ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОМІСАРА В УКРАЇНІ	270
<i>Котляренко Олександр Петрович</i> СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ І ПРАВОВИЙ ЦИНІЗМ.....	271
<i>Кравченко Надія Володимирівна</i> ПРО СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ	273
<i>Крамський Кірілл Сергійович</i> НАЦІОНАЛЬНЕ АНТИКОРУПЦІЙНЕ БЮРО УКРАЇНИ ЯК ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ: ПРОБЛЕМИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ.....	274
<i>Кулешов Дмитро Володимирович</i> СУДОВА ВЛАДА УКРАЇНИ В КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВОМУ МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ	276
<i>Лапкін Андрій Васильович</i> ЩОДО НЕДОЛІКІВ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ ЩОДО ПРАВОСУДДЯ ВІДНОСНО СТАТУСУ ПРОКУРАТУРИ	278
<i>Личук Олена Анатоліївна</i> МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ОСОБИ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ	279
<i>Любченко Олексій Олександрович</i> ГРОМАДСЬКА ДУМКА ТА УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ КРИЗЬ ПРИЗМУ НАУКОВОГО ДОРОБКУ БЕРНАРА МАНЕНА	281

Підписано до друку 25.10.2018
Формат 60 × 84 ¹/₈. Папір офсетний. Гарнітура Cambria
Умов. друк. арк. 36,73. Облік.-вид. арк. 33,02
Наклад 200 прим. Зам. № МО-20/18

<https://tchytannya.org.ua/>

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО ПРАВА ЛЮДИНИ»
61002, Харків, вул. Дарвіна, 7, кв. 35
Свідоцтво Державного комітету телебачення і радіомовлення України
серія ДК № 4783 від 23.10.2014 р.
ел. пошта: distribution.hr.publisher@gmail.com

Дизайн та друк: ФОП Мірошніченко О. А.
61002, м. Харків, вул. Дарвіна, 16, кв. 25
Тел.: (050) 303-22-85
ел. пошта: merash@i.ua